

less, utwór lessowaty

(Gleboznawstwo leśne), miękka, słabo spoista i porowata skała osadowa klastyczna pochodzenia eolicznego z grupy aleurytów. Składa się z pyłu kwarcowego (40-80%), węglanów (od kilku do kilkunastu procent), skaleni (od 10 do 20%), minerałów ilastych (od kilku do kilkunastu procent), związków żelaza (do 6%), a także niewielkie ilości mik, amfiboli, piroksenów, apatytu, cyrkonu i innych. Węglany w lessie występują często w formie kongrecji (→ kukielki lessowe, laleczki). Jest on bardzo podatny na erozję, co widać w formie licznych wąwozów z pionowymi ścianami w terenach zbudowanych z lessu. Less występuje w wielu obszarach Ziemi, np. w Chinach, Rosji, Ukrainie i wielu innych krajach. W Polsce less występuje na Wyżynie Lubelskiej, Kielecko-Sandomierskiej, Śląskiej, na południowej Opolszczyźnie, w okolicach Krakowa. Lessy pokrywają około 10% wszystkich terenów lądowych tworząc pokrywy o różnej miąższości: w Polsce do kilkunastu metrów, w Europie do kilkudziesięciu, a w Chinach do rekordowej miąższości 300 metrów. Lessy posiadają bardzo dobrą przydatność glebotwórczą. Powstają z nich bardzo dobre gleby, a w korzystnych warunkach – najlepsze z nich → czarnoziemy. Less o nietypowym wykształceniu, bez niektórych składników, np. pozbawiony przez wyługowanie węglanów i lekko zakwaszony nosi nazwę utworu lessowatego lub lessopodobnego.

ŹRÓDŁO (AUTOR)

Bolewski A., Parochoniak W.: Petrografia. Wyd. Geol., W-wa 1988.
Żaba J. 2003. Ilustrowany słownik skał i minerałów. Videograf II, Katowice.

Publikacje powiązane tematycznie

Bolewski A., Manecki A.: Mineralogia szczegółowa. Wyd. PAE, W-wa 1993.
Bolewski A., Parochoniak W.: Petrografia. Wyd. Geol., W-wa 1988.
Borkowska M., Smulikowski K.: Minerale skałotwórcze. Wyd. Geol., W-wa 1973.
Maślankiewicz K.: Wstęp do nauki o skałach. Wyd. Geol., Warszawa 1967.
Mizerski W. 2005. Geologia Polski dla geografów. W-wa.
Oleksynowa K., Tokaj J., Jakubiec J. 1993: Przewodnik do ćwiczeń z gleboznawstwa i geologii. Cz. I. Rozpoznawanie minerałów i skał glebotwórczych. Skrypt AR w Krakowie.
Żaba J. 2003. Ilustrowany słownik skał i minerałów. Videograf II, Katowice.

www.encyklopedialesna.pl, fot. P. Pacanowski